

Saksfremstillinger for møtet i rovviltnemnda for region 8 den 25.8.2022

Sted: Tromsø, Fylkesbygget, møterom Senja sør i 1. etg.

Tid: 25.8.2022. kl. 9.–15.

Sakliste

49/22	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
50/22	Orienteringer	s. 1
51/22	Saker til informasjon	s. 1
52/22	Rullering av forvaltningsplan for rovvilt – Orientering om status for arbeidsgruppene v/prosjektleder Ragnhild Oline Eliassen	s. 2
53/22	Rullering av forvaltningsplan for rovvilt – orientering om status for seminar med Finland, Sverige og region 7, v/ prosjektleder Ragnhild Oline Eliassen	s. 2
54/22	Kameraovervåking av gaupe samt innspill til arbeidet med forvaltningsplanen – NINA v/John Odden	s. 2
55/22	Mattilsynet – beitesommeren 2022 v/ Berit Gjerstad	s. 2
56/22	Statusoppdatering fra SNO	s. 2
57/22	Behandle klage fra Aktivt rovdryvern på kvote for lisensfelling på 45 jerver	s. 3
58/22	Behandle klage fra NOAH på kvote for lisensfelling av jerv 2022–2023	s. 5
59/22	Anbefaling – kvote for jakt på gaupe	s. 8

49/22 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 25.8.2022.

50/22 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte

Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Orientering fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

51/22 Saker til informasjon

Avgjørelse av klage fra ARV på vedtak om kvote for betinga skadefelling av brunbjørn i region 6, 7 og 8 i 2022

Avgjørelse av klage fra rbd 1-2-3 på avslag på skadefellingssøknad bjørn i Sør-Varanger

Avgjørelse av klage på avslag om skadefelling av bjørnebinne med unger i Sør-Varanger

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe i regionene 4, 5, 7 og 8 i 2022–2023

Avgjørelse av klager på skadefellingstillatelse av bjørn i Sør-Varanger kommune

Klage fra Aktivt Rovdyrvern på fellingstillatelse av 25.7.2022 på bjørn i Tana kommune

Klage fra Aktivt Rovdyrvern på kvote for lisensfelling jerv i Troms og Finnmark

Klage fra Aktivt Rovdyrvern på skadefellingstillatelse på en bjørn i Tana 07.07.2022

Klage fra NOAH på skadefellingstillatelse av 7.7.2022 på en bjørn ved Sirbma, Tana kommune

Klage fra NOAH på skadefellingstillatelse på bjørn i Máskevárri – Tana kommune
Klage fra NOAH på skadefellingstillatelse på bjørn ved Alggašvárri – Tana kommune
Klage fra NOAH på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 8 2022-2023
Klage på skadefellingstillatelse av 7.7.2022, på bjørn ved Sirbma – oversendes Miljødirektoratet
Miljødirektoratet oversender klage på kvote for betinget skadefelling av brunbjørn 2022–2023
Miljødirektoratet oversender klage på kvote for betinget skadefelling av gaupe 2022–2023
Miljødirektoratets oversending av NOAH og ARV sine klager på fellingstillatelse av 31.5. på bjørn i Sør-Varanger
Miljødirektoratets oversending av rbd 1-2-3 sin klage på avslag på søknad skadefelling av bjørn i Sør-Varanger
Oversendelse av klage fra Aktivt rovdyrvern på skadefellingstillatelse på bjørn i Tana
Skadefellingstillatelse på - 1 - bjørn i området Máskevárri - Tana kommune
Skadefellingstillatelse på – 1 – bjørn ved Alggašvárri – Tana kommune fra 24.07.22–01.08.22
Skadefellingstillatelse på – 1 – bjørn ved Sirbma – Tana kommune 07.07.22–14.07.22
Vedtak i klagesak om skadefelling av brunbjørn ved Sirbma i Tana kommune

Tilleggssaker ettersendt 22.8.2022

Orientering om endret lisensfellingsperiode for jerv og forholdet til vedtak om lisensfellingskvote for jerv
Forskrift om endring av forskrift om forvaltning av rovvilt
Utsatt iverksetting av vedtak om lisensfelling av jerv i region 8
Faglig vurdering – lisensfellingskvoter for jerv i Norge sesongen 2022/2023
Grunnlag brunbjørn i Norge 2022 – lisensfelling
Beslutning om ingen lisensfelling av brunbjørn i rovviltregionene 6, 7 og 8 i 2022

52/22 Rullering av forvaltningsplan for rovvilt – Orientering om status for arbeidsgruppene v/prosjektleder Ragnhild Eliassen

53/22 Rullering av forvaltningsplan for rovvilt – Orientering om status for seminar med Finland, Sverige og region 7, v/prosjektleder Ragnhild Eliassen

54/22 Kameraovervåking av gaupe samt innspill til arbeidet med forvaltningsplanen – NINA v/John Odden

55/22 Mattilsynet – beitesommeren 2022 v/ Berit Gjerstad

56/22 Statusoppdatering fra SNO

57/22 Behandle klage fra Aktivt Rovdyrvern på kvote for lisensfelling på 45 jerver

– Innstilling til vedtak –

Kvoten for lisensfelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7, og 10.

Saksfremstilling

Bakgrunn

Aktivt Rovdyrvern har klaget på rovviltnemndas vedtak på møtet den 28.6.2022, hvor det i sak 45/22 ble vedtatt kvote for lisensfelling av jerv, i rovviltregion 8 og i samarbeidsområdet med Nordland, for lisensfellingsperioden 2022/2023. Etter godkjenning i rovviltnemnda ble vedtaket gjort tilgjengelig på miljøvedtaksregisteret den 29.6.2022. Klagen fra Aktivt Rovdyrvern er datert 10.7.2022.

Klagers anførsler

Vi viser til klagen i sin helhet, men trekker frem at Aktivt Rovdyrvern anfører at:

- Jerv har status som sterkt truet på artsdatabankens rødliste. Jerv er dessuten en ansvarsart i Norge. 25 % av artens bestand i Europa befinner seg i Norge.

- Rovviltnemndas forslag til vedtak om uttak vil true artens overlevelse. Bestandsmålet for jerv er politisk satt, og er alt for lavt til å sikre en bærekraftig bestand.

- Et slikt uttak vil ikke være i tråd med nasjonale forpliktelser jf. Bernkonvensjonen, ei heller med naturmangfoldloven § 5 eller rovviltforskriften § 1.

Et eventuelt uttak må også ses i sammenheng med andre regioners forslag om uttak av jerv, som også er uvanlig og uansvarlig høye. Samlet sett vil dette på litt lengre sikt føre til artens utryddelse i Norge. Forvaltningen må ses helhetlig og i et bærekraftperspektiv, jf. våre forpliktelser til å bevare og styrke truede arters utbredelse i Norge. Vi kan ikke sette hensyn til næringsinteresser foran vårt ansvar for å bevare ville toppredatorer.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda viser til vårt vedtak i sin helhet, kvote for lisensfelling var med sikte på at antall ynglinger i 2023 med størst mulig sannsynlighet skal være på bestandsmålet, gitt at kvoten tas ut. Videre var vedtaket med sikte på at bestandsmålet skulle nåes i A-området for jerv.

Eventuelle ekstraordinære uttak eller annen avgang i lisensfellingsperioden blir belastet denne kvoten. Gitt at kvoten tas ut vil terskelen for ekstraordinære uttak etter lisensfellingsperioden bli høy, og eventuelle uttak vil legges til grunn når neste kvote settes. Det er i tråd med målet om at lisensfelling skal være hovedvirkemidlet for å regulere jervebestanden.

Nær alt areal i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland består av reinbeiteområder, som igjen er delt inn i reinbeitedistrikter og siidaer. Disse har beiterett i definerte områder og tider på året, de har sitt kalvingsland der rein og reineiere gjennom generasjoner har lært at kalven har de beste forutsetninger for å overleve. Tamrein er klart den viktigste føden for jerv i Nord-Norge (NINA Rapport 1200). Jerven bruker store områder. I region 8 er det ikke mulig å legge store nok forvaltningsområder til jervens områdebruk, uten at disse også omfatter viktige beiteområder for tamrein. Den vidstrakte arealbruken til rovdyrene gjør at alle rovdyrindivider i regionen uansett plassering av soner vil måtte berøre kalvingsland (NINA Rapport 1200).

All jerv i rovviltnemndas ansvarsområde utgjør et skadepotensial på tamme beitedyr, hensikten med å forsøke å forvalte jervestammen eksakt på bestandsmålet og innenfor A-området for jerv, er å redusere potensialet for skade på beitedyr i både A- og B-området.

Rovviltnemnda mener jerv i Troms og Finnmark samt samarbeidsområdet i Nordland utgjør et så stort skadepotensial på sau og tamrein at det å regulere jervebestanden på bestandsmålet jf. den todelte målsettingen om både beitedyr og rovvilt samt prinsippet om en differensiert forvaltning er proporsjonalt med skadepotensialet.

Rovviltnemnda har i sitt vedtak sett til jervebestanden regionalt, nasjonalt og i Skandinavia. Da rovviltnemnda gjorde vedtak om kvote var det på Rovdatas jerveteller dokumentert fem ynglinger i Finnmark og fem ynglinger i Troms. En av ynglingene i Finnmark var tatt ut ved hiuttak. Etter vedtaket har det i Troms blitt dokumentert at det var ytterligere tre ynglinger.

Konklusjon

Kvoten for lisensfelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7, og 10.

58/22 Behandle klage fra NOAH på kvote for lisensfelling av jerv 2022–2023

– Innstilling til vedtak –

Kvoten for lisensfelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7, og 10.

Saksfremstilling

Bakgrunn

NOAH har klaget på rovviltnemndas vedtak på møtet den 28.6.2022, hvor det i sak 45/22 ble vedtatt kvote for lisensfelling av jerv, i rovviltregion 8 og i samarbeidsområdet med Nordland, for lisensfellingsperioden 2022/2023. Etter godkjenning i rovviltnemnda ble vedtaket gjort tilgjengelig på miljøvedtaksregisteret den 29.6.2022. Klagen fra NOAH er datert 15.7.2022.

Klagers anførsler

Vi viser til klagen i sin helhet, men trekker frem at NOAH mener:

- Kvoten for lisensfelling av jerv er uforholdsmessig høy, og at vilkårene for lisensfelling av 45 jerver ikke er oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 18 og Bernkonvensjonen artikkel 9.
- Det ikke er lovhjemmel for felling av jerv for å regulere bestanden ned mot bestandsmålet eller for å begrense utbredelsen av bestanden.
- Rovviltnemnda har anvendt prinsippet om geografisk differensiert forvaltning uriktig. Anvendelse av prinsippet kan ikke automatisk medføre at alle jerver som forekommer i beiteområder skal drepes. I tillegg tillater rovviltnemnda skyting av jerv i A-området som er prioritert til jerv, uten noen form for begrunnelse for denne avgjørelsen. Rovviltnemnda gir verken kunnskapsgrunnlaget eller noen forklaringer for konklusjonen om å skyte jerv i A-området i regionen som skal være prioritert til jerv. Bruk av unntakene i den hensikt å drive forvaltningsmessige inngrep for å motvirke vekst i eller utbredelse av jervebestanden slik at de forblir i en sterkt truet status er utelukket for jerv som er oppført i vedlegg II av Bernkonvensjonen.
- Den fastsatte kvoten for lisensfelling av jerv er uforholdsmessig høy tatt hensyn til skadeomfang, jervebestandens størrelse og andre årsaker til tap. NOAH mener det ikke finnes juridisk grunnlag til å åpne for lisensfelling av jerv av et slikt omfang, jf. naturmangfoldloven § 18 bokstav b.
- At selv om jervebestanden har ligget over det fastsatte bestandsmålet i region 8 de siste årene (med unntak av 2021), har derimot omfanget av tap av sau til jerv vist en nedgang fra de to foregående årene. Dette viser tydelig at det ikke finnes noen direkte kobling mellom bestandens størrelse og tap av husdyr, og at den vedtatte kvoten derfor er uforholdsmessig høy.

- At visse næringsinteresser oppfatter jerven som en «*betydelig ulempe*» oppfyller ikke kravet om skade i nml. § 18 bokstav b. Dette er heller ikke en vitenskapelig kvantifiserbar begrunnelse.

- Antallet rovvilt ikke er avgjørende for hvor mye beitedyr som tapes.

- Når det gjelder tap av tamrein, har rovviltnemnda unnlatt å ta hensyn til kunnskap som sier at tap har flere årsaker som også bunner i driften. Når det gjelder sammenhengen mellom rovdyr og tamreintap, har forskere i Norsk institutt for naturforskning (NINA) konkludert med at lave vekter og høyt reintall er 2–7 ganger viktigere for å forklare tapene enn størrelsen på rovviltbestandene.

- Undersøkelser gjennomført av NINA viser at tapet til reindriften grunnet jervens tilstedeværelse er på drøyt 20 kalver og 1 voksen rein i året.

- At vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt i dette tilfellet. Rovviltnemnda har ikke engang drøftet vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger. Det er opp til rovviltnemnd å foreslå og beskrive slike løsninger og nemnda har ikke gjort dette, hvilket medfører at vedtaket lider av grove feil og er dermed ugyldig.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda viser til vårt vedtak i sin helhet, kvote for lisensfelling var med sikte på at antall ynglinger i 2023 med størst mulig sannsynlighet skal være på bestandsmålet, gitt at kvoten tas ut. Videre var vedtaket med sikte på at bestandsmålet skulle nåes i A-området for jerv.

Eventuelle ekstraordinære uttak eller annen avgang i lisensfellingsperioden blir belastet denne kvoten. Gitt at kvoten tas ut vil terskelen for ekstraordinære uttak etter lisensfellingsperioden bli høy, og eventuelle uttak vil legges til grunn når neste kvote settes. Det er i tråd med målet om at lisensfelling skal være hovedvirkemidlet for å regulere jervebestanden.

Jerv og sau har i stor grad latt seg skille i tid og rom, dette er en villet differensiert forvaltning som er nødvendig for å holde tap av sau til jerv lavt når sau beiter på utmarksbeite. Suksesskriterier her er å raskt gjøre uttak av jerv som utgjør et skadepotensial på sau i B-områder for jerv. Lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet. I region 8 er det forvaltningsområder for jerv som er store nok til at bestandsmålet nåes og opprettholdes innenfor disse.

Nær alt areal i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland består av reinbeiteområder, som igjen er delt inn i reinbeitedistrikter og siidaer. Disse har beiterett i definerte områder og tider på året, de har sitt kalvingsland der rein og reieiere gjennom generasjoner har lært at kalven har de beste forutsetninger for å overleve. Tamrein er klart den viktigste føden for jerv i Nord-Norge (NINA Rapport 1200). Jerven bruker store områder. I region 8 er det ikke mulig å legge store nok forvaltningsområder til jervens områdebruk, uten at disse også omfatter viktige beiteområder for tamrein. Den vidstrakte arealbruken til rovdirene gjør at alle rovdyrindivider i regionen uansett plassering av soner vil måtte berøre kalvingsland (NINA Rapport 1200). Rovviltnemnda har i vurderingen vist til at tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene ikke står i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Grovt sett regner vi at det er 6–7 jerveindivider per yngling. Om en jerv dreper 20 rein i året, så har det for en reieier stor betydning om det er en eller to jerveynglinger som berører

hennes reinflokk.

Vedtaket er bygget på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold, og om skade- og konfliktsituasjonen som er på tross av oppfølging av strategier og virkemidler i forvaltningsplan for rovvilt i region 8, herunder prioritering av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Rovviltnemnda ser ikke at det ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, i region 8 finnes annen tilfredsstillende løsning enn å forsøke forvalte jervebestanden presist på bestandsmålet og innenfor forvaltningsområdet for jerv.

All jerv i rovviltnemndas ansvarsområde utgjør et skadepotensial på tamme beitedyr, hensikten med å forsøke å forvalte jervestammen eksakt på bestandsmålet og innenfor A-området for jerv, er å redusere potensialet for skade på beitedyr i både A- og B-området.

Rovviltnemnda mener jerv i Troms og Finnmark samt samarbeidsområdet i Nordland utgjør et så stort skadepotensial på sau og tamrein at det å regulere jervebestanden på bestandsmålet jf. den todelte målsettingen om både beitedyr og rovvilt samt prinsippet om en differensiert forvaltning er proporsjonalt med skadepotensialet.

Rovviltnemnda har i sitt vedtak sett til jervebestanden regionalt, nasjonalt og i Skandinavia. Da rovviltnemnda gjorde vedtak om kvote var det på Rovdatas jerveteller dokumentert fem ynglinger i Finnmark og fem ynglinger i Troms. En av ynglingene i Finnmark var tatt ut ved hiuttak. Etter vedtaket har det i Troms blitt dokumentert at det var ytterligere tre ynglinger.

Konklusjon

Kvoten for lisensfelling av jerv truer ikke bestandens overlevelse og formålet kan ikke nåes på annen tilfredsstillende måte. Rovviltnemnda kan ikke se at klagen tilfører saken nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rovviltnemnda opprettholder sitt vedtak. Saken oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 bokstav b og rovviltforskriften §§ 3, 4, 7, og 10.

59/22 Anbefaling – kvote for jakt på gaupe

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda gir Miljødirektoratet følgende tilrådning til kvote for jakt på gaupe i 2023:

Gaupekvote i Finnmark:

Kvote på 2 gauper i B-området i Finnmark.

Gaupekvote i Troms og avtaleområdet i Nordland:

Kvote på 5 gauper, hvorav inntil tre voksne hunngauper, i B-området i Troms og samarbeidsområdet med Nordland. Jakta stoppes om tre voksne hunngauper blir felt.

Saksfremlegg

Rovviltnemnda i region 8 skal fatte vedtak om anbefaling av kvote for jakt på gaupe i Finnmark, Troms og fastlandsdelen av Nordland sør til Rombaksbotn. Sekretariatet ved Statsforvalteren i Troms og Finnmark legger her frem saksfremlegg med en faglig tilrådning til kvote.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på gaupe gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge er i større og mindre grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i Stortingsmelding nr. 15 (2002–2003), rovvilt i norsk

natur, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Bestandsmål, rovviltnemndas myndighet og bakgrunnen for kvote – kvotejakt på gaupe

Rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvote for kvotejakt på gaupe når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for gaupe i regionen, jf. §§ 7 og 11 i forskrift av 18.3.2005 om forvaltning av rovvilt. Bestandsmålene er jf. forskriften også fordelt mellom Troms og Finnmark. Bestandsmålsetning for region 8, er ti ynglinger av gaupe, hvorav fire ynglinger skal være i Finnmark og seks ynglinger i Troms. Ved vurdering av kvoter skal de ulike bestandsmålene for Troms og for Finnmark, vektlegges og søkes nådd det enkelte år. Bestandsmåloppnåelsen baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt. De tre siste årene er det registrert 11, 6 og 6 familiegrupper i region 8, og dette gir et snitt på 7,7 familiegrupper. Rovviltnemnda har dermed ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe jf. rovviltforskriften. Det er da Miljødirektoratet som fatter vedtak

om kvote, rovviltnemnda vedtar en anbefaling av kvote ovenfor Miljødirektoratet.

Kvoten for gaupe omfatter Nordland sør til Rombaken

I forvaltningsregion 7, Nordland, er det mål om 10 årlige ynglinger av gaupe. Her er det de tre siste årene registrert 11, 10 og 6 familiegrupper (gjennomsnittlig 9 ynglinger i perioden 2020–2022). Fylkesgrensa mellom Nordland og Troms er ingen naturlig barriere for gaupe, f.eks. i 2011 delte Nordland og Troms én yngling, og i 2012 delte regionene to ynglinger. Rombaken er en mer naturlig grense, og derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale blant annet om kvotejakt på gaupe:

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
7. Denne avtalen gjelder for perioden 6.9.2012–1.6.2015. Ved avtalens utløp skal det vurderes evt. videreføring av tilsvarende samarbeid. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

På møte for rovviltnemnda i region 8 den 21.1.2015, sak 4/15 om samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 ble det vedtatt at avtalen videreføres inntil en av partene sier den opp. Rovviltnemnda i region 7 vedtok på sitt møte den 20.5.2015 i sak 10/2015 videreføring av avtalen inntil en av partene sier den opp.

Gaupe – overvåking og bestandssituasjon

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at kunnskapsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Gaupebestanden i Norge blir hovedsakelig overvåket ved årlig å registrere antall familiegrupper, som er mordyr fulgt av årssunger. De fleste registreringer skjer på sporsnø. Registreringsperioden varer fra 1. oktober og ut februar. Årsaken til at registreringene ikke varer lenger, er at voksne dyr går sammen i paringstiden i mars, og derfor feilaktig kan bli vurdert å være familiegrupper. For dokumentasjon av familiegrupper må observasjoner av dyr, spor eller sportegn meldes til SNO, som da sender rovviltpersonell ut i felt.

Det benyttes avstandsregler for å skille registreringer av ulike familiegrupper fra hverandre. De siste årene har det Skandinaviske gaupeprosjektet (Scandlynx <http://scandlynx.nina.no/>) samlet inn nye data på forflytning hos gauper. Basert på denne kunnskapen er det foretatt en revidering av de gjeldende avstandsreglene. Lengden på avstandsreglene varierer med antall døgner mellom observasjonene, og det skilles mellom dynamiske og en statisk avstandsregel. De dynamiske avstandsreglene tar utgangspunkt i en beregnet maksimal avstand i luftlinje som hunngauper forflytter seg fra en dag til påfølgende dager. Den statiske avstandsregelen gjelder når det er mer enn ti dager mellom observasjonene, og vil i praksis være ytterpunktene i et hjemmeområde for en hunngaube med unger.

Ut fra alle bekreftede observasjoner, både dokumenterte og antatt sikre, beregner Rovdata hvor mange familiegrupper som minimum lever i Norge det enkelte år. I 2022 fant de at det var 6 familiegrupper i Nordland samt 6 familiegrupper i Troms og Finnmark, hvorav alle i Troms.

I 2022 er det registrert en avgang på 4 gauper i Troms og Finnmark, derav tre voksne hanner, og et individ med ukjent kjønn og usikker dødsårsak. I 2021 ble det registrert en avgang på 8 gauper i Troms og Finnmark, derav tre voksne, hvorav en hunn i Finnmark. Blant de fem i Troms var det tre voksne, hvorav to hunndyr. I 2020 var det en avgang på 6 gauper, fire i Finnmark og to i Troms. De to i Finnmark var voksne hunner. Blant de fire i Finnmark var det tre voksne hvorav en hunn. Region 8 har altså en kjent avgang på seks voksne hunngauper siden 1.1.2020.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper. Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE) for sørlig reinsdyrområde (Andrén m.fl. 2002, Andersen m.fl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

I Narvik ble det felt en voksen hanngaube ved jakt 9.3.2022.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen m.fl 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i

Brøseth og Tovmo (2013). Når bestanden ligger rundt bestandsmål, tyder estimatene fra modellen på at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunndyr per familiegruppe, totalt 1.27 dyr per familiegrupper (Nilsen m.fl. 2011).

Prognose for antall familiegrupper med gaupe i region 8 i 2023, gitt på bakgrunn av informasjon som var tilgjengelig i etterkant av kvotejakta i 2022 viser at det mest sannsynlig vil være 8,1 familiegrupper i 2023, med 75 prosent usikkerhetsintervall mellom 5,1 og 11,4 familiegrupper. Etter kvotejakta 2022 er det en kjent avgang på en gaupe, denne med usikker alder og kjønn og ukjent dødsårsak.

Tap av sau og lam til gaupe

I 2022 er det i Nordland 27 sau og lam som per 15.8.2022 er dokumentert eller antatt tatt av gaupe. I Troms og Finnmark er det tre sau og lam som per 15.8.2022 er dokumentert eller antatt tatt av gaupe.

I 2021 var det i Nordland 35 sau og lam som per 27.8.2021 var dokumentert eller antatt tatt av gaupe. I Troms og Finnmark var det fire sau og lam som per 27.8.2021 var dokumentert eller antatt tatt av gaupe.

I 2020 var det i Nordland 43 sau og lam som ble dokumentert eller antatt tatt av gaupe før 5. september. I Troms og Finnmark var det i 2020, per 5. september dokumentert tre sau og lam tatt av gaupe, alle tre i Kåfjord.

I 2019 var det i Nordland 59 sau og lam som ble dokumentert eller antatt tatt av gaupe, 30 av disse før 5. september. I Troms var det i 2019 13 sau og lam som ble dokumentert eller antatt tatt av gaupe, 5 av disse ble funnet før 5. september. I Finnmark var det ingen sau som ble dokumentert eller antatt tatt av gaupe i 2019.

Tap av rein til gaupe

I perioden 28.8.2021–15.8.2022 er det i Troms og Finnmark 263 rein som er dokumentert/antatt drept av gaupe.

I perioden 2.9.2020–27.8.2021 var det i Troms og Finnmark 133 rein som var dokumentert/antatt drept av gaupe.

I perioden 1.9.2019–1.9.2020 var det i Troms og Finnmark 216 rein som ble dokumentert/antatt drept av gaupe. Tilsvarende periode året før var tallet 105.

I perioden 28.8.–2021–15.8.2022 er det i Nordland 65 rein som er dokumentert/antatt drept av gaupe.

I perioden 2.9.2020–27.8.2021 var det i Nordland 45 rein som ble dokumentert/antatt drept av gaupe.

I perioden 1.9.2019–1.9.2020 var det i Nordland 118 rein som ble dokumentert/antatt drept av gaupe. Tilsvarende periode året før var tallet 120.

Gaupebestanden

Det er en usikkerhet knyttet til neste års registrering av gaupe, dersom et gitt antall gauper tas ut av bestanden. Denne usikkerheten vurderer sekretariatet at i første rekke ligger i årlige variasjoner i ynglesuksess hos gaupe, og ikke i så stor grad i dataene som på nåværende tidspunkt danner beslutningsgrunnlaget.

Gjennom en sammenstilling av forskning på gaupas bestandsdynamikk i Skandinavia over en periode på ti år (Andersen m.fl. 2013) er det for alle gaupebestander som helhet beregnet et årlig vekstpotensial på omtrent 20 prosent ($\lambda=1,20$), men med en betydelig grad av variasjon mellom regioner, år, og individuell variasjon i rekruttering av avkom. Videre viser Andersen m.fl. (2013) i en teoretisk beregning at en avskytning på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand, når det tas hensyn til dødeligheten av voksne hunngauper i perioden februar til mai. Dette forutsetter lik inn- og utvandring og at uttaket av voksne hunngauper ikke er for høyt. Selv om vi mangler finskala kunnskap om alderssammensetning av hunngauper, fødselsrate, overlevelse, og tids- og romlighetsvariasjon i byttedyr, kan det tyde på at tilgang til byttedyr er relativt stabil og oversiktlig i Troms, og mer avhengig av sesong og ikke så oversiktlig i Finnmark (Walton m.fl. 2016). Dvs. at en kan forvente en mer stabil produksjon og rekruttering av avkom i Troms enn i Finnmark. På bakgrunn av overnevnte, samt vurderingene av tapssituasjonen i dette saksframlegget, vurderer sekretariatet at kunnskapsgrunnlaget er godt. Derfor, vurderer sekretariatet beslutningsgrunnlaget som tilstrekkelig, føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 blir dermed ikke tillagt vekt.

Naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning sier at «en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Over er det vist at det finnes vesentlig kunnskap om gaupebestandens respons på jakktrykk, og om overlevelse og reproduksjon hos gaupe. Vi har også mye kunnskap om gaupas predasjonstakt på ulike byttedyr og på samspillet mellom gaupe og jerv. Mye av dette er samlet i Mattisson m.fl. 2015, Odden m.fl. 2014, Walton m.fl. 2016, og Linell og Tveraa (2015). Sekretariatet legger til grunn at bestandsmålet for gaupe skal nås og opprettholdes innenfor A-området for gaupe, sekretariatet har vurdert at foreslått kvote for kvotejakt på gaupe i region 8 ikke er til hinder for dette, og at kvoten dermed heller ikke er i strid med prinsippet i naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver sier at «tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter». Rovviltnemnda skal forholde seg til bestandsmålet som er et kompromiss mellom beitenæring og rovvilt, fastsatt i rovviltforskriften § 4. Rovviltnemnda skal sikre en bærekraftig forvaltning av rovvilt samtidig som hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser ivaretas, blant annet slik at en i størst mulig grad kan fortsette med beitedyr i utmark. Kvotejakt påvirker gaupebestanden, det dreier seg likevel om regional gaupeforvaltning innen nasjonale rammer som igjen er bygd på internasjonale avtaler, dette mener sekretariatet gjør at et kostnadsspørsmål ved evt. miljøforringelse ikke blir relevant i denne sammenheng.

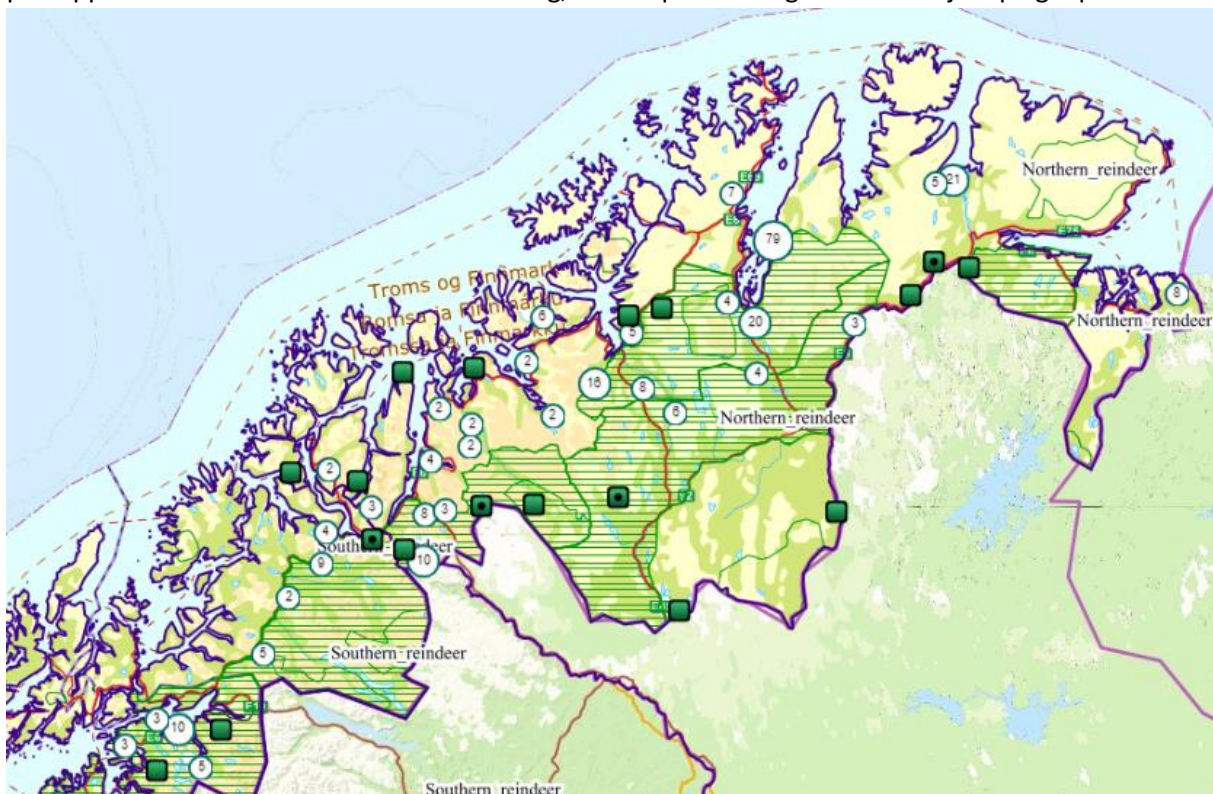
Naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder sier at «for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold gir de beste samfunnsmessige resultater». Innenfor fastsatte rammer jf. den todelte målsettingen om rovvilt og beitedyr har rovviltnemnda gitt klare føringer for en tydelig arealdifferensiert forvaltning. Kvotejakt gir forutsigbarhet og det er etter sekretariatets vurdering

mer samfunnsøkonomisk enn skadefelling.

Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt med hjemmel i viltloven § 9 i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller høstingskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16. Høsting (jakt) kan bare tillates når arten produserer et høstingsverdig overskudd. I tillegg skal det blant annet legges vekt på skade som arten gjør. Der rein og gaupe i region 8 er til samme tid, er det å forvente at rein er det viktigste byttedyret til gaupe (Mattisson, m. fl. 2011).

Hensikten med å iverksette kvotejakt, er å begrense veksten og/eller utbredelsen av gaupebestanden, for slik å begrense skadene gaupe påfører bufe- og tamrein. For at den skadereducerende effekten skal være størst mulig er det viktig at kvotejakten i sterk grad styres mot områder med skade på sau og rein.

Andelen voksne hunngauper som får fram unger, kan variere en del mellom år. I enkelte år vil en stor andel av de voksne hunnene få fram unger, mens det i andre år er en mindre andel som klarer dette. Tilgang til rein vinteren før fødsel av unger, og tilgang til rein vinteren etter fødsel påvirker sterkt sannsynlighet for at gaupe får avkom, og at avkom blir rekruttert til bestanden (Walton m. fl. 2016). Dette avhenger av både årlige variasjoner i klima og migrasjonsmønstre av rein innenfor revirarealene til gaupe, og tilgang til alternativt byttedyr om rein ikke er tilgjengelig om vinteren (Mattisson m. fl. 2015, Tveraa og Linell 2015, Walton m. fl. 2016). I tillegg er det mer sannsynlig at eldre hunngauper får avkom enn yngre gauper (Nilsen m. fl. 2012). Tap av beitedyr til gaupe siste år samt erfaringer fra tidligere år, taler for at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, enn å åpne for begrenset kvotejakt på gaupe.

Figur 1. Rein og sau som etter undersøkelse av SNO er dokumentert eller antatt drept av gaupe i perioden 28.8.2021–15.8.2022. I hvite sirkler angir tallet hvor mange dokumenterte som ligger bak sirkelen. Skravert område angir A-området for gaupe. Legg merke til at det er dokumentert store tap i Finnmark selv om det ikke ble registrert familiegruppe av gaupe i Finnmark registringssesongen 2021/2022.

Finnmark – beregning av jaktkvote

Bestandsmålet i Finnmark er på 4 familiegrupper av gaupe. De tre siste årene er det registrert 1,7 familiegrupper i snitt (3, 2 og 0). Dokumentert tap av rein til gaupe sist vinter indikerer at bestanden er høyere enn registreringene viser. Skadene er fordelt over store deler av Finnmark. En stor del av de dokumenterte tapene er i A-området.

I Finnmark er utviklingen det siste året at det på tross av ingen registrerte familiegrupper har vært en stor økning i dokumenterte gaupeskader på rein.

Rovviltforskriften § 7 sier at rovviltnemndens vedtak om kvotejakt skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske forhold, bestanden og skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6. Rovviltnemnda har gitt føringer i sin forvaltningsplan om at bestandsmålet for gaupe skal nås og opprettholdes i A-området. Det foreslås derfor at det kun åpnes for jakt i B-området med følgende kvote:

2 gauper i B-området i Finnmark.

Troms og nordre del av Nordland – beregning av jaktkvote

Bestandsmål for Troms er 6 familiegrupper. De siste tre årene er det registrert 8, 4 og 6 familiegrupper i henholdsvis 2020, 2021 og 2022. Dette gir et snitt på 6. Vi har en kjent avgang på to voksne hunngauper i Nord-Troms i 2021, men ingen kjent avgang av voksne hunngauper i dette området over årene 2018, 2019, 2020 eller 2022.

Rovviltnemndas forvaltningsplan av 10.10.2013 har klare føringer på at bestandsmålene skal nås innenfor A-områdene, mens det skal være et høyt trykk på uttak i B-områdene.

I Nordland er forvaltningsplanen revidert i 2017, med justeringer vedtatt av nemnda 30.5.2018. Gaupe skal i Nordland forvaltes etter følgende prinsipper:

- Det regionale bestandsmålet for gaupe kan oppnås innenfor hele Nordlands fastland.

- Bestanden skal holdes nærmest mulig bestandsmålet og mest mulig spredt i fylket, ved målstyrt bruk av jaktkvoter.

- Byrdefordeling: Det skal legges stor vekt på at familiegrupper av gaupe skal spres, slik at byrden for beitebrukerne fordeles. Ingen reinbeitedistrikt skal ha mer enn to familiegrupper av gaupe per år. Små distrikt skal ikke ha mer enn en familiegruppe per år. Med små distrikt menes i denne sammenhengen: Skjomen, Frostisen, Duokta, Balvatn, Hestmannen/Strandtindene, Ildgruben og Byrkije. Prinsippet om byrdefordeling forutsetter at det åpnes for kvotejakt, selv om det bidrar til at det tar lengre tid før bestandsmålene nås.

- Når bestandsmålet for gaupe er oppnådd skal det åpnes for kvotejakt på gaupe i hele fylket. Dette skal bidra til å holde bestanden nærmest mulig bestandsmålet, og til byrdefordeling for saue- og reindriftsnæringene. Når bestandsmålet ikke er oppnådd skal det åpnes for en begrenset kvotejakt, hvor kvote målstyres til områder med betydelige tap av sau og tamrein. Samlet belastning av alle rovviltarter (inkludert kongeørn) skal vektlegges ved fastsetting av kvotestørrelse og fordeling.

- Utenfor fastlandet skal det åpnes for kvotefri jakt.

- Skadefelling av gaupe er aktuelt ved akutte skadesituasjoner. Viktige vurderingspunkt for skadefelling av gaupe: 1. skadeomfang; 2. skadepotensiale; 3. gaupebestanden i området; 4. om bestandsmålet er oppnådd.

De siste årene er det ikke dokumentert familiegrupper av gaupe i samarbeidsområdet med Nordland, men registreringssesongene 2019/2020 og 2020/2021 ble det i Nordland registrert fire familiegrupper nord for Fauske. I Nordland nord for Rombaken er det dokumentert en rein tapt til gaupe i 2022. Våren 2020 ble det dokumentert en rein tatt av gaupe og sommeren 2020 ble tre sau dokumentert tatt av gaupe her. I 2019 ble tre sau og tre rein dokumentert eller antatt tatt av gaupe i samarbeidsområdet med Nordland.

Dokumenterte tap til gaupe er lavest sør i regionen. Samtidig er det registrert betydelig gaupeaktivitet ved Torneträsk. Sekretariatet mener en kvote på fire gauper i B-område for gaupe i Troms og samarbeidsområdet med Nordland, ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse. Det foreslås derfor at det åpnes for jakt i B-området med følgende kvote:

Kvote på 5 gauper, hvorav inntil tre voksne hunngauper, i B-området i Troms og samarbeidsområdet med Nordland. Jakta stoppes om tre voksne hunngauper blir felt.